

Poština plaćana v gotovini.

MLADOST

ŠTEV.
10

1 9 2 9

Kupujte pri lastnem podjetju!

DRUŠTVENA NABAVNA ZADRUGA V LJUBLJANI (LJUDSKI DOM)

ima v zalogi:

**vse potrebščine za kroj, telovadne obleke, telovadne čevlje,
poslovne tiskovine in knjige za odseke.**

Tiskovine za Čebellco. — Zaloga knjig „Orlovske knjižnice“. — Zaloga vseh
potrebščin za šminkanje igralcev. — Sprejema vloge v Centralno Čebellco.

Zahtevajte cenik!

Naša Sloga

Ljubljana, Poljanski nasip 10

izdeluje

orlovske zastave, zastave za Marijine
družbe, cerkvene bandere, trakove,
mašne plašče, baldahine itd. — Ima
veliko zalogo svile in blaga za zastave
ter za mašna oblačila itd. — Popravila
se izvršujejo v najboljšo zadovoljnost.
Cene nizke, postrežba točna. — Pro-
računi, načrti in pojasnila brezplačno

Naša domača

Kollnska cikorija

**Je izborna in izdatna
Zelo priporočamo!**

TRGOVINA

MARIJA ROGELJ

priporoča veliko zalogo raznovrstnega
blaga za plašče, obleko in perilo, brisače,
namizne prte, servijete, evilih, fine no-
gavice za otroke, dame in gospode in
veliko izbiro domačega izdelka. Perilo
za dame in gospode. Izgotovljene ob-
leke in plašči za velike in male, pred-
pasniki za odrasle in otroke iz listra,
klota, kontenine in šifona. Blago dobro,
prav nizke cene!

L. Mikuš, Ljubljana

Mestni trg števil. 15

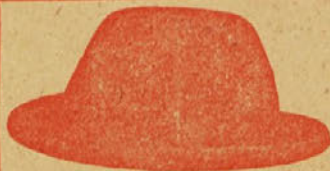
priporoča svojo zalogo

**dežnikov,
solnčnikov in
izprehodnih
palic**

Popravila izvršuje točno in solidno.

POZOR

kje kupujete

KLOBUKE, SRAJCE

kravate, dež. plašče, dežnike in dr.
modno blago kupite najceneje pri

„AMERIKANCU“, Ljubljana, Stari trg 10

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane
stavbe kakor tudi stavbe med časom gradnje;
b) vse premično blago, mobilije, zvonove in
enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove proti razpokam in prelomu.
3. Sprejema v novoustanovljenem živ-
ljanskem oddelku zavarovanje na do-
vetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in
ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Skupno premagamo skupne težave!

MLADOST

LETNIK XXII

OKTOBER 1929

ŠTEVILKA 10

Napoleon reče: „Ilirija vstan“.

Dne 22. oktobra 1809, pred sto in dvajset leti so oznanjali topovski streli v Ljubljani in zvonjenje zvonov po vseh cerkvah, da je bil dne 14. oktobra v Schönbrunn-u pri Dunaju sklenjen mir med cesarjem Napoleonom, zmagovalcem, in cesarjem Francem, premagancem. Mir je določil usodo do tedanjih avstrijskih slovenskih dežel ob severnem koncu Jadranskega morja sicer le za kratko dobo 4 let, vendar je pa ta doba tako važna in je tako globoko posegla v narodno življenje, da je praznovanje 120 letnice pričetka te dobe za nas Slovence prava narodna dolžnost. Veliki organizatorični genij Napoleon je v velikih potezah z ustanovitvijo posebne državne tvorbe ob vzhodni obali Jadrana, z glavo v Alpah in z nogami ob gorah, kjer so Homerjevi pastirji pasli črede, podal program bodočemu političnemu razvoju. In Slovenec Valentin Vodnik, mislec, je zamisel genijalnega imperatorja razumel ter jo oznanil svojim rojakom z mogočnimi klici »Ilirije oživljene«.

Na prvi pogled se moramo čuditi Napoleonovi Iliriji. Od gornje Dravske doline, beljaškega okrožja, čez ozemlje ob Soči, Kranjsko, Istro, Hrvatsko zapadno od Save in Dalmacijo se razprostira Ilirija, ki jo Napoleon v pogovoru z njenim prvim upraviteljem maršalom Marmontom imenuje mejno grofijo. Popolnoma jo loči od Italije in jo podvrže naravnost posebnemu svetu v Parizu. Če vidimo, da Francozi grade v Iliriji ceste, ki gredo proti notranjosti Balkana — zlasti v Dalmaciji je mnogo takih francoskih cest — in če dirigira Napoleon trgovski promet iz Orienta preko Ilirije, potem lahko mislimo, da je imel Napoleon tudi posebne načrte glede bodočnosti Balkana, saj preko Balkana pelje pol v Orient, kamor je že mladega francoskega generala gnalo njegovo hrepenenje. V tej deželi bodočnosti, ki so jo občudovali semkaj došli francoski vojaki, znanstveniki in pisatelji bi ji prerokovali veliko bodočnost, je po Napoleonovi odločbi bilo središče naša bela Ljubljana. Nikdar prej in nikdar potem ni bila Ljubljana pozorišče takih dogodkov in dejanj, politično središče tako velikega ozemlja, kakor v francoski dobi!

Previdnost, ki vodi usodo človeštva, ni odločila dolgo časa francoskemu vladanju v Iliriji. Po nesrečnem Napoleonovem pohodu na Rusko 1812 in porazu pri Lipskem 1813 so se začeli tudi boji za Ilirijo. 5. oktobra 1813 se je vdala francoska posadka na ljubljanskem gradu. Ilirije ni bilo več. Pač je še upal Vodnik, da bo Avstrija uvidela važnost Ilirije in vedela ceniti veliko zamisel Napoleonovo. Toda varal se je. Od Napoleonove Ilirije je ostal samo naslov v dolgem naslovu avstrijskih cesarjev, ideja pa je živela v srcih pravih Slovencev.

Bodočnost mora zopet videti Napoleonovo Ilirijo zveličano v zvezi velike jugoslovanske države, neokrnjeno, svobodno, s širokim prekrasnim oknom v svet. Ob 120-letnici velike Napoleonove zamisli, ob odkritju njegovega spomenika v Ljubljani, glavnem mestu Ilirije, kličemo Slovenci:

Napoleonu Slava!

Prosveta in vzgoja

Anton Komar:

Fantiči.

Povest.

X.

Spletka Janezova in Poldetova je storila, da je šel mladi učitelj v Sisek. Mislila sta si: Koristil bo, ker pozna glasbila in opravke v svetu, pa pritegnemo ga k sebi. Zato je Janez določil četrtek, šole prosti dan, Poldetu pa je oče velel, da mora tisti dan v Ljubljano po to in to, zakaj zadnji čas je prihajalo več ljudi v njegovo trgovino.

Polde je razložil učitelju: Gospod učitelj, jaz ne smem v Sisek, oče bi bil hud. Ali ne bi šli vi? Vožnjo plača društvo.

Ni bila učitelju po godu trgovska opazka o vožnji, a bila je trgovska. Zaslutil je splotko, presodil jo je, da je bolj ljubezniva nego zvijačna, zato je zamižal na obe očesi, se nasmehnil in koj privolil. Še dobro mu je delo, da ga želijo fantiči, ki jih je v malo tednih spoznal, kako so kljub preprostosti pa neotesanosti iskreni in pogumni, da, naravnost viteški. Moč je v njih in med njimi se moči mestni človek naleze.

Ob istem času je predsednik Janez drva sekal in gledal v duhu: Mladega učitelja imamo. Ni, da bi samo i - a učil, pa še $3 \times 3 = 9$, porabimo ga, porabimo. Izobrazbo ima in oliko, ki je fantiči nimajo. Poskusimo! Kakor lešnik je o mali maši, nekateri se izruši, dober je za Božič, drugi se ne izruši, ni za nič. Sicer Janez meni, da tega zase ni potreben, ker je že šel mimo smrti, a fantiči so potrebni, ki se pod pritiskom spovednice plašijo pred kaplanom in župnikom, kar je sicer nezrel pa neumen strah, ko bi Janez, kakršen je sedaj, tudi slabemu duhovniku kar naravnost povedal svoje grehe, hvala Bogu, da ima oblast grehe odpuščati. To je zlato, a treba je na svetu tudi niklja in srebra in tega bi mogel posredovati fantičem učitelj, ako se hoče med njimi udomačiti pa fantič biti, saj starost mu ni tolikšna, da bi se zelo hitro bal sivih las. Če le ne bo začel, se je bal Janez, kaj zoper župnika in kaplana.

Tako je ta položaj nastal. Na postaji se je po vrnitvi iz Siska učitelj iznebil fantičev, ki so za njegov čut preveč lakomno jemali tamburice iz vagona, posebno tisti trije, ki so prišli na pomoč. Bil je tenek in tih Ljubljčan, četudi je vedel, kakšno reklamo zna delati ljubljanska srajca. Biti moram stvaren, je pribil.

Odstranil se je, ker se mu je tako prav zdelo in šel k tovarišu v trg.

Tovariš ga je sprejel z veseljem: Oha, Milan, kaj pa je tebe prineslo? Že sedem hrvaških let te nisem videl.

Saj sem tudi bil na Hrvaškem, v Sisku.

Glej ga, glej, koliko se predrzne Milan v teh dragih časih. Sedi, no sedi, vzemi cigareto.

Kaj, Reja, ti kadiš »Vardar«?

Tako je, mi v trgu vsi tako delamo, kar nas je špic.

Pregospodski ste, pri nas kadimo »Zeto«.

Aha, »Savo« zaničujete.

Ranko ne, fantiči jo spoštujejo. Sicer mislim, da je najbolje, če nikogar pa nikomur ne kadimo.

Ej, ljubi kmet Milan, to so že občutki, se je predrznil Reja. Rad imam, če jih nekoliko poveš. Ali je srce zdravo?

Zdravo.

Um jasen?

>Ni! Meša se ali krha, recimo, preureja se.

Dobro, in volja, ali je trdna?

Trdna kot skala-kost.

Še gospod nadučitelj? Je?

Saj lahko veš, slovenski narod sklanja in delo izprega, sicer človek, kakršni bomo, če bomo dolgo živeli.

Dohodki?

Kar tiho bodi, prej se bom jaz oženil nanje nego ti.

Ali si že kam vrgel eno oko?

Cigan si hinavski, če iščeš iver v očesu svojega brata, bruna v svojem očesu pa ne vidiš. Rajši povej, kaj bo s tvojo Mileno.

Milena, oh rana mojega srca, saj bi, pa pravi, da ne gre na vas, ko je pri nas vendar trg.

Torej imaš tudi ti občutke?

Nazamanske, je zdihnil učitelj Reja, grom in peklo in prvaki, toliko jih je, Milan, da te srečnega štejem, če nazaduješ, gobce imajo, pa nič ne narede, a natančno pazijo ali jih bo učitelj Reja pozdravil ali ne. Moč pa le imajo, če si hočem dobro z Mileno, moram biti Liza pred njimi.

Tudi doma ne smeš imeti Muze, ko postajaš stremuh.

Ni mi za Muzo, ker sem nejevoljen. Mar mi je liza in muza, Milan, povej kaj pametnega, saj si bil v Sisku. Srečen si, da z umom nazaduješ. Fant si med fanti. Povej o Sisku.

Tam sem bil, kulpal se nisem kakor Hasan.

Ni ti bilo treba, med fanti si, nate zdravje leze, tista rjavina, ki pride od solnca.

Ne vem, če je rjavina prava beseda.

Mora že biti, ker vsi tako pravijo. Včasih je nismo poznali, ko smo se še kot otroci igrali. Ali še pomniš, kako smo se nikali za Ljubljano?

Pomnim in še vem, kako si jih ti vseh dvanajst spravil v jamico. Kako smo bili jezni pa nevoščljivi. Pride pravičen človek, fuca pravično, kroglice pravično teko, vse v jamico, ker je tam njih cilj in konec. Primojzelen, pravično si jih pobral, čeprav to ne more biti pravica, kvečjemu zmaga.

O lepi časi pa policaji in strah in skoki v Ljubljano, neregulirano, tam pri cirilometodijski Ulčarici, narodni dobrotnici. Kdo se briga za dobrotnico, ko so vojaški konji. Kako bi bil eden, ko sem ga poškopil, zdirjal z mano nagcem v mesto, ko bi ne bil skočil podenj, da je obstal kakor pribit. Veš, angel varuh mora biti.

Mora, da ne postaneš pobožnjak. Čul sem, da se dobrikaš kmetom.

Jih premalo poznam, a če po Kvintilijanu moram spoštovati svoje učence, kako bi smel prezirati njih očete in matere? S fantiči iščem stika in rečem ti, da sem svojo lahkotno besedo in misel često dobil iz ust fantiča bolj resnično in polnokrvno nazaj. Iz šole me včasih grlo boli, pri pogovoru s fantiči se kar odpočijem.

Torej ti se leviš?

Pa še kako! Prav za prav se desnim. Srce mi je na levi, ker je tam bolj potrebno, um in volja gre na desno. Rečem, da je dežela bolj dehteča in pristrčna, četudi včasih surova, nego mesto, kjer nihče ne utegne in je dobrohotnost često samo na jeziku, misel pa je zaposlena s prometom, ako ni upokojena.

Milan, ti se boš pokmetil, je z narejenim strahom vzkliknil Dreja.

Ne bo škode, vsaj ne bom zamenjaval zrna za pleva.

Milan, je zdaj z resničnim strahom žaloval Dreja, ali ni pleva vzor ne-sebičnosti?

Je! Veter jo naj odnese, da bo samo zrno.

Ampak pleva je bila zibelka zrnu, ne smemo biti nehvaležni.

Naj gre v muzej, če je mati, da bodo za njo rastli pesniki. Premalo časa je, da bi vse to premislili. Zato trdim: Bog nam je dal življenje, živimo kakor zrno, ne pozabimo plev, ker pleva je zgodovina, življenja učiteljica.

Dreja — učitelj je imel zadosti: Takle kmetiški človek se rad zakasni, če ga poslušáš, in hoče imeti svoj prav. Da bi svoj ljubi obisk nekoliko prezračil, reče: Milan, pojdiva na kozarec vina, vem, da si ga zaslužil.

Le, je rekel Milan, in šla sta.

Šla sta čez Savo.

Kaj delaš v prostem času, je vprašal Dreja zavoľjo pogovora.

Po gozdu hodim, gledam drevesa, zakaj drevesni rod ima jasnejši značaj nego ljudje, zato z drevesno pomočjo spoznavam značaje med ljudmi; najprej stanove, potem osebe.

To je zame novo. Kaj bi bil recimo kmet.

Hrast: ne odžene nikdar dveh enako debelih vej. Bukva je kmetica, gladka je in bolj umerjena. Gaber je stric, učitelj je macesen, gosposki je, učiteljica breza, lepo prešibko vejevje, župnik hoja, kaplan smreka in tako dalje, kaj praviš, ali ni takšna filozofija mogoča?

Zakaj ne, mogoče je vse, a s takšno modrostjo pojdeš po gobe, samo ne vem, če jih boš kaj našel. Moja Milena mi je povedala, da bi ji ne bilo mogoče niti k spovedi na deželi.

Moj Bog, menda ni tolikšna grešnica, jaz pa si bom nalašč odpustiti dal grehe našemu kaplanu.

Srečen si, Milan, da se tako leviš, jaz bi se ne mogel, ne pred ženami ne pred možmi. Veš sam podjed in sama jara gospoda.

Pridi kaj k nam, boš kaj povedal našim fantičem.

Tu pred Veliko vasjo sta došla starega Jožkovca, ki je nesel na kljuki svoje palice bariglico.

»Očka, kaj nesete težkega.«

»Oho, gospod učitelj, hvala za vprašanje, v hramu sem bil na Vinjem vrhu, da natočim za praznike. Ni veliko deset litrov, a star sem in težko nosim.«

»Ste imeli dobro letino?«

Suho je bilo leto, grozdja manj nego lani, a solnce je grelo, da je kapljica boljša.

Potemtakem boste dosegli višjo ceno.

Upam, a trgovci nič kaj ne silijo k nam.

Pred hišo je povabil Jožkovec: Stopita, gospoda, z mano, bom dal pokusiti par požirkov. Ko je natočil dva kozarca, je vprašal učitelja Milana: Ali so ta gospod vaš prijatelj tudi učitelj?

Prijatelj je, ampak uči gosposke otroke.

»Ubožec!« je miloval stari kmet, ki je bil pri Solferinu poturčan, a je imel sina, ki je prodiral iz Kobarida in pil Piavo, da ne bi Kajžar utonil.

Pila sta vsak dva kozarca, pohvalila vino starcu na veselje. Ob odhodu je dal gosposki Dreja dvema večjima vnukoma po dinar, dvema manjšima po pol, učitelj Milan pa nič, kar je bilo starcu zelo všeč.

Na cesti proti Prečnemu dolu je srečal učitelj Milan nekoga, ki je pozdravil:

Dober večer, gospod učitelj.

Bog daj, Martin. Ali ste dobro spravili tamburice.

Mislim, da ne, ker je predsednik Janez hotel, naj bo vse na suhem.

(Dalje.)

Po mnogih zmotah in zablodah.

X. Po viharjih v miren pristan.

Še skoraj eno celo leto po materini smrti je Avguštin ostal v Ostiji in Rimu. Proučeval je iznova maniheizem z njegovimi zablodami, da ga je mogel doma v svojih spisih dovolj uspešno rušiti. Po rimskih samostanih je pa opazoval redovno življenje, ker se je hotel v domovini zakopati v samostansko tišino in resnobo. Morda je bila vzrok njegovega čakanja tudi blokada afriške obale, ki jo je takrat izvajal Maksim zoper cesarja Teodozija.

Jeseni l. 388. se je pa le vkrcal na ladjo in odplul proti Kartagini. Popotniki pravijo, da je na jesen morje ondi posebno tiho in mirno; črte so jasne, sladkost nebesne modrine se lepo preliva v zelenost vodovja. Kako verna podoba je bila to njegove umirjene duše; resnica, krepost in milost so se bile naselile v njej. Burna preteklost je bila zanj le še spomin.

V Kartagini se je ustavil le za nekaj dni, hotel je biti čimprej doma.

V Tagastah je prevzel dediščino po očetu: hišo s posestvom. En del je takoj razdal ubogim, hišo in drugi del posestva je pa podaril cerkvi, a s pridržkom, da ostane njemu užitek do smrti. In v samevajoči Patricijevi hiši ob mestnih vratih se je začelo novo življenje. Avguštin je ustanovil v njej samostan za izobražence. Vernim prijateljem se jih je kmalu pridružilo še več novih in v molitvi in delu, pokorščini in samozataji, razgovorih in razmišljanjih jim je tekkel čas. Avguštin je spisal več knjig svetne vsebine, ponajveč iz snovi, ki jo je prej predaval v svojih šolah; hotel je dokazati, kako si vera in veda ne nasprotujeta, ampak se družno dopolnjujeta. Vse te knjige, razen one o glasbi, so se pa izgubile.

Sina Adeodata je skrbno vzgajal. Tako lepe uspehe je imel, da mu je mogel biti že bolj prijatelj kot oče. Vsa hiša ga je neprestano spominjala na umrle svojce in mladostne znance, zlasti še na mater, saj je bil vsak prostorček napolnjen s spomini nanjo. Neizrečeno srečnega se je čutil ob zavesti, da ga je materina duša zdaj gotovo vesela, ko vidi, kako natančno izpolnjuje vse njene želje.

Užival je lepoto narave; slavčji spevi so se mu zopet oglasili, zdaj še tem slajše, ker so mu peli o božji ljubezni.

Po treh letih mu je umrl sin Adeodat. Zelo veliko je obetal, Avguštinova duša je bila z njegovo kar najtesneje spojena. Žalosten je bil ob njegovi izgubi, pa duh spokornosti, misel na božjo previdnost in upanje na vstajenje so ga težili tudi v tej dušni boli. Bog je tako hotel, ker ga je odločil za luč mnogim, pa ga je hotel poprej oprostiti vseh zemskih vezi.

Neki uradnik iz obmorskega mesta Hipona, ki leži na zapadni strani kartaginskega polotoka, se je hotel spreobrniti iz nevere in grehov k veri in čednosti, zato je pisal Avguštinu, naj mu osebno pride razpršit nekatere dvome in pomisleke. Avguštin je res prišel in mu izkazal to lepo uslugo. Kako hitro in bogato mu jo je pa Bog povrnil!

V Hiponu je bil takrat za škofa neki Valerij, Grk po rodu, ki je slabo obvladal latinščino; punščine, jezika domačinov, pa sploh nič ni znal. Bil je že star. Nekoč je v baziliki potožil, da mu manjka duhovnikov. Ljudstvo je spoznalo med poslušalci tudi Avguština ter ga je, kot se je takrat večkrat dogajalo, kar pri priči prijelo za roke ter gnalo pred škofov sedež, da ga naj posveti. Valerij je bil kaj vesel novega kandidata, toda Avgustin se je zdrznil in zbal pred mašništvom. Branil se je. Vendar se je naposled vdal in prejel je mašniško posvečenje. Avgustin je torej postal duhovnik v Hiponu. Leta 391. se je to zgodilo.

Po končanih obredih se je pa znova tako razburil ob misli, kakšno breme je vzel nase, da se je moral iti s škofovim dovoljenjem izmirit v samoto.

Prišel je nazaj v Hipon in škof mu je poveril najodgovornejše duhovske posle, zlasti pa pridiganje. Na ponovne prošnje mu je odstopil eno od hiš ob cerkvi in Avguštin je s tamošnjimi tovariši-duhovniki ustanovil novo redovno družino. Ustanovil je tudi vzgojevališče za duhovnike ter res oskrbel več škofijam škofov in duhovnikov, ki so ga v poznejši delavnosti za vero in Cerkev izdatno podpirali, ko so imeli še tem več umevanja zanj in za njegove namere. Še sedaj stoji na onem kraju cerkev v čast sv. Avguštinu, zraven je pa samostan. Krasen pogled na okolico in na morje se nudi z one točke. V Avguštinovem samostanu je vladala pobožnost, delavnost in skromnost; le v toliko je popustil svojemu aristokratskemu teženju, da je bil namizni pribor srebrn. Na stene obednice je dal z velikimi črkami zapisati naročilo: »Kdor bi opravljal odsotne, za onega ni prostora pri tej mizi.« Kako zelo bi se prilegal ta napis še v marsikatero drugo obednico!

Polno dela je imel Avguštin kot duhovnik: vodil in upravljal je samostan, bil je stolni pridigar, dušni pastir domačih Puncev, zraven pa še misionar za okoliške naselbine. Kot stolni pridigar je vljudno, pa krepko in neizprosno nastopal zoper vse zlorabe, ki so se bile razpasle v škofiji, ker je bil škof star in pa tujec, ali pa, ki jih je bilo zapustilo še paganstvo. Tudi pri tem delu sta mu škof Valerij in nadškof-primas iz Kartagine izrekala svoje popolno zaupanje in priznanje. Saj le ob dovolj razumevnih in nesebičnih predstojnikih se da uspešno delovati. (Dalje.)

Golobič Lojze:

Grozdi.

Moja mati ima vinograd.

Na brežuljku so v dolge vrste posajene trte; sami košati drevoredi. Med kolci se pno prevezi, z njih težki grozdi vise. Vse imam preračunano, kje so rani in slajši. V prvi jeseni bom šel: pri devetem kolcu v prvi vrsti me čaka vonjivi beli muškat ...

Močan je pecelj kakor vrh. Nad grozdi leži streha iz širokih listov.

Pa kdo je vedel, da se bo vihar splašil kakor divji konji?

Kdo je vedel, da peclji ne bodo vzdržali?

Tisto uro sem umiral v stari županiji. Strašna samota se je vlekla po sobi. Ni bilo matere, ni bilo sestre. Le neka tuja roka mi je položila dolge mrzle prste na čelo. Pa molčala je ona, molčal sem jaz. Čakal sem, da se odgrne zastor in stopim v temno deželo ...

Pod oknom se poja divji šum, veje se upogibajo do zemlje, leden veter tepe skozi vas. Siva megla se plazi po zemlji ...

Vse vidim v tisti uri.

Takrat se odpre megla in siplje se led na trdi krov. Strašno klopotanje mi je rezalo v možgane. Vrgel sem se s postelje in videl, da je tnilo čisto belo. Sosedja je v štiri strani izlivala blagoslovljeno vodo in vikala čudne besede.

Zaklinjala je točo.

Jaz, črnošolec, je nisem znal.

Mati, kaj si me iz Zagreba pozvala na grozdje?

Solze ti vidim in tudi meni vro. Tvoje in moje sanje, kje so? V grob so legle.

V vinograd sem krenil:

Listi na tleh, privezi pretrgane; grozdi, težki grozdi leže kakor mrličji na bojni poljani. Med grebami so razlite mehke jagode...

Gledal sem groblje in v srcu mi je šlo na jok. Na tebe, brat, in na sebe sem mislil...

Grozdi si, mlad in sočen. Podjeten si, vse hočeš prenoviti, stare zgradbe rušiš, novim polagaš temelj. Mlad si in močan in nemiren, dokler ne bodo vsi tvoji bratje novi: tako novi, da ne bodo vedeli več za krčme, za psovke, za kletve, za žaljenja. Da bodo vitezi deklet in hiše božje in neustrašeni borci za vse lepo in čisto... Da bodo novi gospodarji večji odpirali zemljo in v njej brati ljubezen. Da bodo to ljubezen cenili in ne bežali na tuje, kjer zemlja ne ljubi in ne rodi...

Oj moji bratje, kaj ne čujete zemljo, kako ponoči vzdihuje. Ni ji veroval gospodar; šel je v ameriške jame, kjer se je stena prelomila in ga pokrila... Zemlja doma je ostala vdova...

Ti, moj brat, pa praviš, da si mlad in ljubiš svoj grunt. Praviš, da si svež kakor grozd... Pa saj nisi sam...

Hodili ste mnoge večere v Dom, kjer ste prisegali na svoje vzore. Ljudje so govorili:

»Naši sinovi so jagnjeta: dobri, poslušni, delavni. Grunt se bo prerodil v njih. In domovi se bodo pomladili. Prišla bo jesen in zreli bodo za gospodarje; takrat bodo nosili v hišo nove vzgoje, tople, resnične; mlade roke bodo osvežile njive...«

Kje je jesen? Za daljno goro.

Pa je zdijal vihar. Toča je raztepla vinograd. Nihče je ni slutil. Kakor tat se je ukradla.

In glej: Kje so prisege? Kje vzori, kje opomini? Kam je padlo upanje?

Brez odgovora... Širok je vinograd in pol grozdov leži na tleh...

Kaj nisi med njimi tudi ti, Janez, Jože, Martin?

O, moj Bog, kaj nisem tudi jaz...

Franjo Neubauer:

Fantov kes.

I.

Tu počivaš
roža solčnih dni!
A na grob ti
kes solzé rosi.

Nékdaj tebi
jad moril je cvet,
zdaj obraz je
moj venoť in bled.

Bil obdan sem
nékdaj od cvetov,
zdaj osamljen
sredi sem grobov.

Kes, ljubár te
kliče iz temin.
Z zadnjim cvetjem
venčam tvoj spomin.

II.

Da morem te vzbuditi!
Da more povrniti
stoterno dolg ti ves
moj bridki, grenki kes!

Ah, kaj bi sladko spanje
dramilo ti kesanje!
Ne vrne se nikdár
tvoj mladi, nežni čar.

Za vedno ga zakrila
molčeca je gomila,
in prošnjam vsem srcá
nazaj te več ne da.

Odkopal grob, odkril bi,
mogočno vanj zavpil bi:
»En hip se vzbúdi vsaj
in pókoj srcu daj!«

Ah ne! — Teló naj spava!
A duh naj gori plava,
kjer vse je sreče kraj,
in zame prosi naj!

Na svoji zemlji — svoj gospod!

(Ob spominu žalostne obletnice koroškega plebiscita.)

Mogočen je Palackyjev spomenik v Pragi. Iz sužnosti in mraka je vodil veliki mož svoj narod k solncu in svobodi. Na sprednji strani spomenika spodaj na levi sta upodobljena dva demona s peklenko zlobnim in spačenim obrazom, kako pritiskata narod k tlom. Ubogi, zaslužnjeni narod! A na desni je upodobljeno, kako se je narod osvobodil zatiralcev in kako se ozira krišku k solncu in svobodi. Kakor človek, ki se je prebudil iz težkih, mučnih sanj in veselo prihaja do zavesti, da težke, grde sanje niso bile resnica.

Tudi naš narod hoče biti prost in svoboden. Bog je ustvaril človeka kot svobodno bitje in zakaj naj bi bil naš narod večen hlapec in suženj drugih narodov? Krščanstvo ne pozna sužnjev in suženjstva. Prosti in svobodni hočemo biti, na svoji zemlji svoji gospodarji! »Le suženjstvo je veleizdaja,« je rekel veliki naš Krek.

Spominjamo se žalostne obletnice koroškega plebiscita. Zakaj naš narod na severu ni svoboden? Zakaj naša lepa koroška zemlja še vedno ječi pod tujskim jarmom?

Naš koroški narod so vkovali pred šestdesetimi leti v strašne vezi duševnega suženjstva. Usilili so mu ponemčevalno, laži-utrakvistično (dvojezično) šolo. Šola, v kateri se slovenski otrok niti čitati in pisati ne sme naučiti slovensko. V kateri ne sme slovensko peti, v kateri se niti šteti ne sme naučiti po slovensko! To je šola, ki zdaj že skozi 60 let naše koroške brate odtujaše slovenski narodnosti. Šola, ki našo slovensko deco na Koroškem uči zaničevati svojo slovensko narodnost! Šola, ki vzgaja slovenske otroke na Koroškem za narodne odpadnike! — Ni li to strašno duševno nasilje?!

In naš narod na Koroškem, ko so mu nadeli ta prisilni jopič, ko so ga vklenili v te duhovne vezi, ni tega brezbrizno sprejel. Ne, kričal je in ugovarjal, skušal se je otresti teh nemoralnih vezi, a vse zastonj, zatiralci so bili prisilni in so ostali gluhi za vse slovenske proteste in ugovore. Imeli so že tedaj jassen cilj: potujčiti naš narod na Koroškem. Številne slovenske občine na Koroškem so pred 60 leti, ko so vpeljali ponemčevalno utrakvistično šolo, protestirale proti tej ponemčevalnici. Vzemimo n. pr. samo protest šolske občine Sveče v Rožu z dne 24. oktobra 1869: »Podpisani občinski odbor odločno protestira proti vpeljavi nemškega učnega jezika v našo šolo Sveče. Ker je tukaj čisto slovenska vas ter otroci ne razumejo niti besede nemškega jezika, odločno odklanjamo vsak poskus, vpeljati nemški učni jezik v našo šolo. Zato smo prisiljeni energično postaviti se v bran zoper namero deželnega šolskega sveta. Zahtevamo odločno, da ostane pouk v naši šoli slovenski.«

Zatiralci slovenstva na Koroškem se na vse slovenske proteste niso ozirali. Imeli so moč in so jo kruto zlorabili.

Nemoralna, ponemčevalna šola je rodila sadove. Zastrupila je naš narod na Koroškem z nemškim duhom. Prinesla je Nemcem plebiscitno zmago. Nikdar bi ne bili Nemci pri plebiscitu zmagali, da niso zlorabili šole. Zato rezultat tega plebiscita temelji na brutalnem nasilju. Nemoralno nasilje pa ne more biti pravna podlaga za pravično pridobljeno posest.

In potem po plebiscitu. Začeli so ponemčevati še cerkev. V mnogih župnijah so nadomestili slovensko pridigo in slovenski pouk veronauka v šoli z nemško pridigo in z nemško katehezo. Slovenci so ugovarjali. V neki župniji, kjer je bila do plebiscita skozi vsa stoletja le slovenska pridiga, je šla kakih dvajset oseb močna deputacija k nemškemu duhovniku ugovarjat proti ponemčevanju cerkve. Šli so braniti pravico. Dobili so nekaj obljub. Potem pa jih je začelo zasledovati

orožništvo in vsi so bili citirani pred sodnijo. Ker so se šli potegoval za svojo pravico, po kateri sme vsako ljudstvo poslušati besedo božjo v svojem materinskem jeziku! Ker so terjali pravico, so jih posadili na zatožno klop. Hoteli so jih prestrašiti.

Kakor 50 let prej, so morali spoznati Slovenci tudi sedaj, da vsi njihovi ugovori najdejo gluha ušesa. Kdo bi ob takih razmerah ne postal apatičen?

Naš narod na Koroškem je hlapec v svoji lastni hiši, na svoji lastni zemlji. In žalostna žaloigra, ponemčevanje našega koroškega slovenskega ljudstva, se nadaljuje. »Ves šolski sistem na našem Koroškem ima samo eno nalogo, kako ustvariti iz nenemških otrok v najkrajšem času popolne Nemce. Vse govoričenje o domovini v šoli je prazna fraza. Žalostno je dejstvo, da je naša šola samo odtujevalna šola za otroke. Kje se je vrnil iz šole otrok, ki bi mu

Slovenski Orli v Olomucu.

dala šola v sedmih letih spoštovanje do njegove zemlje, do domače besede, domačega dela, domače pesmi in noše in običaja? Kje se uči v šoli, da je domačija kakor zdravje, kakor zaklad, iz katerega črpaš lepoto in ljubezen do domačije? Vse delo naših šol ima v svojih učinkih in v svoji nameri edino nalogo, da izkorenini naše ljudstvo, ga napravi brezdomovinskega.« Tako je pisal »Koroški Slovenec« z dne 12. junija 1929.

In vendar to ljudstvo ni nezmožno in zabito. A v svoji lastni deželi pod tujskim jarmom ne sme in ne more razviti svojih zmožnosti in mora igrati vedno le podrejeno vlogo. »Najsi je v tej ali oni panogi deželnega ali državnega uradništva, v tej ali oni službi, povsod najdeš slovenske sodeželane kvečjemu v najnižjih vrstah: pri železnici kot zavirače ali pometače, pošne sluge, mestne postreške in enako. Je li naše ljudstvo tako nesposobno, zmožno samo za službe slug in zaviračev, ali je krivo temu slabemu družabnemu stanju samo, ali pa leži krivda na drugi (nemški) strani?«

»Da bi bilo to ljudstvo, ki je na sebi tako dobro in talentirano, samo krivo svojemu podrejenemu položaju, ni mogoče, če ti v tujini v popolni svobodi pokaže izredne zmožnosti za mesta velikih županov in škofov. Saj slutimo vsi, kje da

je krivda temu, da ostanemo doma samo ubožci. Nerazumljivo in nevarno je, če se hoče v deželi vzgajati gospode in hlapce in če se zadnjim dosledno zabranjuje dostop v višje službe,« je zopet pisal »Kor. Slovenec« z ozirom na razmere v Korolanu v 31. številki z dne 31. julija t. l.

Nemec hoče biti gospod, naš rod na Koroškem pa mora biti njegov hlapec. Ali se mora potujčiti, ali pa se mora zadovoljiti s podrejeno vlogo hlapca. Nemštvo na Koroškem se pomlaja s slovensko krvjo, slovenstvo pa gineva in propada. Obsojeno je na smrt. Slovenci zalagajo nemška mesta — nemška edinole zato, ker se ondi vse ponemči — s svojim najboljšim materijalom. Brzovilo napreduje germanizacija tudi na deželi.

Vemo, do kam sega naša slovenska zemlja, vemo, da ima naš narod pravico do vse svoje slovenske zemlje, do vseh svojih sinov. Vemo, da ima tudi naš obmejni, zdaj še zaslužnjeni narod pravico, da postane: Na svoji zemlji svoj gospod! Z božjo pomočjo bo prišel čas, ko bo zasijala zlata svoboda tudi zdaj še zaslužnjenim bratom. To pa se bo zgodilo samo, če bomo Slovani složni med seboj. Če bomo pomnili besed, ki jih je govoril stari Svarun sinu Izlóku: »Velik bo Sloven, bival bo v mirnih hišah, rejene bodo njegove črede, svobodno solnce mu bo svetilo leto in dan, če bo složen z brati. Inače pride tujec, postavi mu peto na tilnik — in svobodni narod postane rob.« (Finžgar, »Pod svobodnim solncem«).

Slovani vseh dežel, združimo se! Varujmo se Tunjušev, ki ščuvajo brata proti bratu, Slovana proti Slovanu! Potem bo mirno bival Slovan v svojih hišah in bo: Na svoji zemlji — svoj gospod!

Franjo Strah:

Med brati Čehi.

4. Do češke meje.

Od Dunaja dalje je pokrajina ob progi pusta, dolgočasna, res enolična ter človeka nehote utruja, ubija. Postaje so redke, na obeh straneh proge le polje in polje, ki se razprostira na vse strani v nedosežno daljavo. Manjka tiste pestrosti in živahnosti, ki smo je vajeni v naših zemljah, po slikoviti Gorenjski, na zelenem Stajerskem, povsod, kjer živi slovenski rod. Manjka zelenja, manjka gozdnih lepôt, toplih, vabljivih gričev in belih cerkvic na njih. Tega je vajeno naše oko, zato še bolj občuti otožnost samotne, sicer pa bogate pokrajine. Za mojo osebo je del pota, ki se vleče od Dunaja tja do češke meje najbolj dolgočasen, kar smo prepotovali in obvozili. Že ko smo pred leti potovali v Brno, sem to občutil, tudi drugi so rekli, da je tako. Sem in tja zajame pogled še kakšno pusto, neobdelano zemljo: tam vpije ilovica na dan ter govori o svojstvu in rodovitnosti zemlje. V daljavi se rahlo dvigajo nizki holmi, enolični, drug drugemu podobni.

Takšna je zemlja, ki jo gledamo iz vlaka, ki se vse bolj poganja v solnčen dan in na sever. Takšna je zemlja, ki daje bogastva in kruha, čeprav očesu in čutu ne daje ničesar. Povsod je tako: kjer romantičnost, tam revščina in krvavi žulji, kjer pusta, toda plodna zemlja in polja, tam bogastvo, četudi s trudom in delom pridobljeno. Ima pa seveda romantika in lepota krajev tudi svoje prednosti, ki jih ne gre zanikati; le prav izrabiti jih je treba! Potem cvete in se razvija tujski promet, ta pa tudi dviga bogastvo dežele.

Toda mi smo gori nad Dunajem, kajne! Potujemo, potujemo... Naj tedaj ne zadržujem.

Že na Dunaju so se izletniki točno razdelili v tiste, ki bodo potovali naravnost v Olomuc, ter one, ki bodo spetoma obiskali tudi Velehrad, znano romarsko pot. Vsak vlak je imel tozadevno označbo. Do češke meje in še dalje do Uh. Hradišta sta imela oba vlaka isto pot. Tam pa je eden izmed vlakov zavil v stran v smeri proti Velehradu, kamor je hitelo mnogo navdušenih in po tem znamenitem romarskem svetišču radovednih izletnikov.

5. Pozdravljeni, bratje!

Čim bliže spemo k češki meji, vse živahnije postaja po vozovih. Tudi pokrajina dobiva prijaznejši obraz. Skozi redek gozd se vozimo, poleg močvirnih tolmunov in kotlin.

Tam zadaj se leno pomika reka Morava, ki združuje celo vrsto pritokov in večjih rek cele Moravske dežele ter se pri Bratislavi izliva v mogočno Donavo.

Se malo in bomo tam! Na Češkem, pri bratih svojih...

Nemirno valovanje, gibanje, vesela pesem in smeh se vrsti po vozovih. Skozi okna se ozirajo posamezniki, radi bi že z očmi dojeli pričakovano deželo gostoljubja in prijaznih ljudi.

Břeslava, češko obmejno mesto. Navdušeni klici, množica ljudi na postaji, godba, mahanje z robcji z rokami. Slika pač, kot pri vseh sprejemih. Toda človek občuti vso resničnost, vso toпло prijaznost in iskrenost teh ljudi. Mi doma takšnih sprejemov ne poznamo in ne zmoremo. Pa je slovenska kri tudi dobročutna in navadno ni hinavstva v njej. Ampak so le besede, lepe besede, goste, živahne besede, prijazni obrazi, no-

Praga: Svetovaelavska razstava.

tranjega zadovoljstva pa dostikrat res mnogo manjka. Tako in podobno občuti človek, ko doživi tak sijajen in ljubezniv sprejem v tujini, pri bratih Čehih.

Pozdravljeni, bratje!

Zdař Bůh!

Bog živi!

Klici odmevajo, navdušenje kipi, godba igra, govoré in pozdravljajo, vsega dobiš na peronu, kar želiš. Ponujajo na vseh straneh in koncih in krajih, ponujajo bratje, ponujajo sestre, ponujajo vsega in vsem, še svoj zvonki in topel smehljaj...

Pa ste prišli, bratje! Pa koliko? Bog vas sprimi, fantje, dekleta, naša zemlja in ljudje vas v navdušenju in veselju in po bratsko sprejemajo. Res, bratje! Mi vaši, vi naši, vsi eno. Najprej po rodu, po krvi, po veri, po potrebah, po ljubezni, pa še Orli smo, bratje! Zato smo tu, glejte nas. Zato nas je toliko. Da se spoznamo še bolj, da se vzljubimo vsi, navdušimo drug ob drugem, vsi za vse in za eno: za naš cilj, ki je domovina in Bog!

Pa vaš sivolasi pastir, gospod prečastiti in prevzvišeni, vladika doktor Jeglič. Tudi ta z vami, kot vedno povsod. Osivel, pa mlad po duhu, po pridnosti, po ljubezni do svojih fantov. Saj te poznamo, Anton Bonaventura, že dolgo vrsio let te poznamo, prevzvišeni! Saj nisi prvič med nami, že kajkrat si bil. Tudi za tvoja dela vemo in tudi to, da si Orlom najboljši oče in resničen vodnik in prijatelj in pokrovitelj obenem. In da z nami čutiš kot Slovan in katoliški mož, ki jih malo poznamo takšnih. Vse vemo in te pozdravljamo na naših svetih tleh, kjer sta pred stoletji hodila apostola Ciril in Metod! Bog s teboj in še mnogo srečnih, blagosloavljenih let, vladika! (Dalje prihodnjič.)

Poročilo predsednika br. prof. Ovseneka

na občnem zboru S. O. Z. dne 29. septembra 1929.

Zatonilo je v večnost leto dni, odkar je predsedstvo S. O. Z. s tega mesta polagalo račune o svojem delovanju. Občni zbor je odobril naše delo in nam poveril nalogo, da vodimo orlovski čoln še eno leto.

Ko predsedstvo po 364 dneh stopa pred občni zbor, pogreša v svoji sredi devetletnega člana predsedstev J. O. Z. in S. O. Z., presvetlega vladika g. dr. Gregorja Rožmana. Božja Previdnost je segla v naše vrste ter postavila pastirja orlovskih vrst ob stran nadpastirju vernikov ljubljanske škofije, orlovskemu ljubitelju in ljubljencu, prevzvišenemu g. škofu dr. Jegliču. Kakor smo se radovali izredne časti, ki jo je dosegel član našega predsedstva, nam je to veselje grenila zavest, da nas zapušča brat, ki je s tako ljubeznijo in požrtvovalnostjo črpal iz bogate zakladnice svojih duševnih zmožnosti in delil Orlom; v delu za Orla ljubezniv, prisrčen in mil proti vsakomur, a odločen in strog, ko je branil orlovska načela, orlovske koristi in orlovsko čast.

Zahvala.

Dolžnost mi veleva, da v imenu občnega zbora izrazim presvetlemu gosp. dr. Rožmanu iskreno zahvalo za ljubezen in požrtvovalnost, ki sta ga vodili pri orlovskem delu; da mu izrazim globoko vdanost slovenskega orlovstva s prošnjo, naj bo kot škof tako vnet zaščitnik orlovstva, kot je bil vnet delavec ves čas svojega bivanja v Ljubljani.

Obenem izrekam toplo zahvalo vsem članom predsedstva, ki so po svojih najboljših močeh skušali delovati v blagor orlovstva. Zahvaljujem se bratom urednikom naših listov, članom O. P., odborov in zadrug D. N. Z. ter »Stadion«. Iskrena hvala tudi oblastem, zavodom in osebam, ki so nas v našem delu podpirali. Vse prosim, naj ostanejo še nadalje vneti delavci in podporniki orlovstva v blagor našega članstva in po njem vsega slovenskega naroda.

Stik s članstvom.

Poleg pismenega stika, ki je bil obilen po količini in s par izjemami odgovarjajoč vzgojnim orlovskim načelom po kakovosti, smo stali s članstvom v stiku po številnih obiskih, izvedenih od članov predsedstva in odborov iz centrale, ter članov iz podzvez na svojem področju. Razen tega je predsedstvo poslalo svoje delegate skoro na vse okrožne tekme, da spozna člane, njih priprave, znanje in sposobnost, da se prepriča o težavah, ob katere zadene član pri pripravah na tekme, ter da pregleda izvedbo tekmovalnega reda, oziroma čuje želje za eventuelne spremembe.

Nadaljnja vez s članstvom so bili tečaji; prirejala jih je J. O. Z. in S. O. Z., in sicer v tolikem številu, da smo se komaj razvrstili. Če omenimo še številne delegate, ki so se ob raznih prilikah javljali v naši pisarni, iskali pojasnil in navodil ustno ali pismeno pri posameznih članih predsedstva, lahko trdimo, da smo stali z edinicami v tesnem stiku in bili poučeni o razmerah na orlovskih ognjiščih širom cele Slovenije.

Prosveta.

Omenjeni stiki so delovali v orlovskem organizmu kot žile v človeškem telesu: iz srca — centrale so vodile k vsem edinicam, da jim nudijo hrane v obliki navodil, pojasnil in bodril, odtod so prinašali želje in težnje članstva.

Posebno na prosvetnem polju so obrodili obiski prav lepih sadov. Da je tekmovalo v prosvetnih tekmah 1094 članov, nam jasno dokazuje, da se je orlovska prosvetna šola izborna obnesla, da so prosvetne tekme ena najboljših uvedb, kar jih ima naša organizacija.

Kajti pozabiti ne smemo, da je lanska zima večini članstva dobesedno zaprla pot v dom, da je društveno življenje za nekaj časa naravnost zamrlo. Ponekod članstvo kljub največjemu mrazu ni odnehalo, marveč se je zbiralo v ledeno mrzli dvorani okrog peči k fantovskim sestankom v studiju Socijalne ekonomije.

Če se najdejo še danes, po doseženih uspehih na prosvetnem polju, ljudje, ki orlovsko prosvetno delo in njega rezultate omalovažujejo, ali očitajo neplodnost vpeljane prosvetne snovi, smo prisiljeni povedati jim jasno, da oni našega članstva sploh ne poznajo ali da njegovo delo in zmožnosti namenoma ponižujejo ali jih vodi mrznja do orlovstva sploh, posebej še do vodstva.

Če hočemo pravilno oceniti našo orlovsko prosvetno šolo, moramo dobro poznati najprej nje uspehe, poznati težave, s katerimi se ima naše članstvo boriti, razmere v katerih živi, in duha, ki preveva srca članstva. O vsem tem pa more in sme povedati mišljenje le oni, kdor ima pregled ne le nad celotnim orlovstvom, marveč tudi nad drugimi organizacijami in nad javnim življenjem.

Kdor bi v svoji ozkosrčnosti, ali morda v preveliki vnemi za Orla nedelavnost ali malodušnost enega ali več članov, enega ali morda tudi par odsekov hotel prenesti na celotno organizacijo in začel zdihovati ali obupavati nad orlovstvom, ta bi ravnal tako napačno, kot človek, ki bi radi slabih učnih uspehov enega učenca ali več njih ali celega razreda hotel trditi, da šolstvo propada in da nima nobenih uspehov. In orlovska šola v bistvu ni nič drugačna kot vsaka javna šola; na nobenem šolskem zavodu ne boste našli učenca, ki bi se učil vseh predmetov z enako vnemo in enako stalno; ne dobite niti enega, ki bi razumel vso snov posameznih predmetov in se vse natančno naučil. In nihče na svetu se še ni povzpел do trditve, da so zato vse šole za nič.

Cesar ne moremo zahtevati od učencev, katere starši in šole tudi s kaznimi priganjajo k učenju, dalje, če ima šola vpeljane rede od odlično do nezadostno za ocenjevanje boljšega ali slabšega znanja, — ne smemo zahtevati, da bi v prostovoljni organizaciji bilo znanje prosvetne snovi pri vseh članih odlično. Naša organizacija šteje med svoje člane zastopnike vseh stanov in poklicev, od katerih so eni bolj zaposleni, drugi manj; eni imajo večjo težnjo za znanjem in napredkom, drugi manjšo; eni se žele izpopolniti v tej, drugi v drugi smeri. Vsi skupaj pa tvorimo celoto, izpolnjujemo orlovska načela in dosegamo cilje, ki nam jih organizacija zahteva. In tako orlovstvo izpolnjuje testament svojega ustanovitelja: priprava za vse javno življenje. Tega pa ne smemo razumeti tako, da bi bil vsak član popolnoma usposobljen za vsako delo v javnem življenju, pač pa je celota. Stremeti pa moramo, da se čim večje število članov oklene učenja prosvetne snovi in da se tudi udeleže splošnih tekem.

Druga panoga prosvetnega dela so

poslovni izpiti.

Število 68 članov, ki so se podvrgli poslovnim izpitom, je razveseljivo. So to odličnjaki na polju prosvetnega udejstvovanja, zavedni, resni člani, ki streme kvišku k nebeškim višavam izomike. Njih geslo je: Ne zadovoljiti se z golim članstvom, ne storiti le tega, kar organizacija zahteva, marveč okoristiti se z vsem, kar orlovstvo svetuje in priporoča. Zavedajo se, da s tem koristijo predvsem sebi; s tem pa, da razširijo svoje duševno obzorje, se izborno usposobijo za delavce izven orlovske organizacije.

Sadovi prosvetnega dela.

Mnogo povedo navedene številke, kako se naše članstvo izobražuje po prosvetnem programu. Sadove tega dela pozna vsak bravec glasila »Mladost«, še bolj se o njega blagodejnem vplivu prepriča, kdor ima vpogled v orlovsko korespondenco skozi nekaj let. Razveseljiv je napredek glede oblike, vsebine in pravilnosti jezika. In baš to polje orlovskega programa je najboljši ključ za poznavanje slovenskega jezika in ljubezni do njega. Koliko fantov in mož je orlovstvo naučilo spoznavati materinski jezik, koliko jih obvarovalo, da niso pozabili čitati in pisati. Orlovska prosveta jim je šolsko znanje ne le ohranila, marveč poglobila, saj jim je stisnila v roko pero in knjigo.

„Mladost“.

Najboljši glasnik izomike in vzgoje je člansko glasilo »Mladost«. Pod uredništvom br. dr. Gr. Žerjava je »Mladost« letošnje leto ne samo po obsegu in obliki prekašala vse dosedanje letnike, temveč je po izjavah članstva nudila res zdrave in tečne hrane tisočem članov, ki so težko pričakovali posameznih števil in jih z največjim zanimanjem čitali. Nered, ki se je pojavljal vsako leto v izhajanju, smo letos odpravili, tako da je »Mladost« izšla redno vsakega 17. v mesecu. Pa tudi v upravi je zavladala točnost in red, saj so reklamacije letos skoraj čisto izostale.

Bratu uredniku, ki se je kljub obilni zaposlenosti z vso skrbnostjo posvetil članskemu glasilu, bodi izrečena zahvala in prošnja, naj še nadalje posveča svoje sile »Mladosti«, vzgaja, izobražuje in navdušuje orlovске vrste.

Vzgoja.

Orlovska prosveta pospešuje napredek v izobrazbi, posreduje znanje. Njej ob strani koraka vzgoja, ki po važnosti ne zaostaja za prosveto, v marsičem je njen pomen večji. Prosvetno delo in njega uspehi ostanejo javnosti bolj skriti kot napredek v vzgoji. Zato je vzgojno delo za ugled posameznega člana in cele organizacije neprecenljive važnosti, saj svet sodi po zunanosti, ceni po tem, kar vidi. Vsi vemo, da orlovski nastopi niso reklama za organizacijo zgolj radi prireditvenega programa, bolj so privlačni zaradi vedenja članstva.

Iz poročila vzgojnega odbora ste čuli, da je odbor preiskoval novo ledino, da vidi, katere vrste seme naj seje v nove brazde. Nove njive je iskalo orlovstvo to leto, kajti dosedanje so se izkazale kot pretesne veliki orlovski družini.

Skrbno smo negovali polje, na katerem je cvetela verska zavednost, naglašujoč, da je to polje organizaciji sveto, kajti roditi mora bogatih sadov, ker jih je treba razdeliti med članstvo; vsak član mora dobiti lep del teh sadov, ker brez njih umrje za organizacijo.

Globoka verska zavest, bratje, in življenje po božjih in cerkvenih postavah, pomeni, biti ali ne biti Orel.

Uporabo nadnaravnih in naravnih pripomočkov je priporočalo vodstvo članstvu v obilni meri.

„Orlič“.

Orlovski pomladek je zabaval in bodril br. Lavrič z »Orličem«. Kot se trudi ljubeča mati, da preskrbi telesne hrane svojim otrokom, tako je neumorno iskal br. Lavrič dušne hrane za svoje male. Skrb in ljubezen zanje ga je gonila, da ni miroval, dokler ni dobil dobrih prispevkov za svoj list. Tako je »Orliča« pri ljubil mladini, dvignil ga tako visoko, da se književniki izražajo, da je to najboljši katoliški mladinski list. Ko mu je preskrbel potrebne vsebine, ni odnehal, dokler mu ni nabavil tudi novega »kroja« v obliki ovoja, ki ga bo imela odslej vsaka številka. Vse člane, zlasti odbornike vseh edinic prosim, naj bi v ljubezni

do naraščaja posnemali br. Lavriča in naraščaju posvetili kar največjo skrb v njegov dušni in telesni blagor, orlovstvu v korist. Bratu uredniku izražamo našo zahvalo in ga prosimo, da vztraja na začrtani poti.

Organizacija.

Novi odseki.

Notranja ureditev organizacije je zadnja leta črpala moči vodstva, da se ni moglo tako posvetiti razmahu orlovstva, kot je želelo. Letošnje leto smo obrnili pozornost pomnožitvi odsekov. Dosegli smo zadovoljiv uspeh, kajti zgradili smo 14 novih orlovskih gnezd. Ta uspeh nas zadovoljuje, zlasti če pomislimo, da nismo imeli doma večje prireditve, ki bi dajala spodbude in navdušenja.

Zdravniški odbor.

Skrb za telesno zdravje članstva je klicala po zdravniški pomoči. Članstvo naj bo poučeno, katero panogo telesne vzgoje naj goji za utrditev zdravja, katero naj opusti. Potreben je nasvet zdravnikov, ki naj preiščejo zdravstveno stanje naših članov.

V ta namen smo ustanovili zdravniški odbor. Delo tega odbora se je že letos pokazalo v zdravniškem pregledu odsekov ljubljanskega mestnega okrožja.

Podporni člani S. O. Z.

Da zainteresiramo premožnejše katoliške kroge za Orla in jih pridobimo v svoje vrste, smo izvedli akcijo za pridobivanje podpornih članov S. O. Z. Pridobili smo 54 podpornih članov, med njimi na prvem mestu prevzvišenega gosp. knezoškofa dr. Jegliča. Od članov je večina iz Ljubljane.

Telesna vzgoja.

Skrb za telesno vzgojo je radi priprav za mednarodni zlet v Pragi vodila J. O. Z. Priredila je šest tečajev, na katerih so bila poleg telovadne in lahko-atletske snovi tudi idejna predavanja in ogled naših gospodarskih zavodov. Tako je vsak tečaj nudil okrepčila duši in telesu, uril in jeklenil mišice, dvigal duševno obzorje in utrjeval orlovsko zavednost.

Prireditve.

S. O. Z. to leto ni imela lastne prireditve. Tem živahnejše pa je bilo življenje v poedinicah od okrožja navzdol. Kdor je zasledoval orlovsko gibanje po »Slovincu«, mora priznati, da je zlasti v avgustu in v prvi polovici septembra prinašala vsaka številka nekoliko oglasov za prireditve orlovskih edinic pod rubriko »Orel« in med krajevnimi novicami. Vsi oni, ki vidijo v Orlu mrtvilo, in nedelavnost, so se že po »Slovincu« lahko prepričali, da je v resnici baš nasprotno. Če bi se pa potrudili na prireditve, če bi opazovali naše članstvo in bi hoteli videti navzočo publiko, bi morali priznati, če so poštene, da v srcih našega članstva in njegovih prijateljev gori ljubezen, vdanost in navdušenje za Orla. Kdor pa hoče videti v Orlu le nazadovanje in propadanje, temu so vsi dokazi brez haska, kajti zastoj pripoveduješ slepcu o lepoti vrta, na katerem bujno cveto najlepše cvetlice.

Praga.

O Pragi ste slišali iz poročila br. načelnika. Omenil bi le, da je bil nastop članov S. O. Z. predmet splošnega zanimanja, živahnih aklamacij in odkritega priznanja, da so zmagovalci to visoko odlikovanje res zaslužili. Imeni J. O. Z. in mesto Ljubljana so tisoči ponesli s seboj na svoje domove, obljublajoč, da se l. 1931. vidimo v slovenski prestolici. Naloga S. O. Z. za bodoči dve leti je: misliti na dostojen sprejem tujih gostov in resna priprava, da bo S. O. Z. svetu

pokazala, kaj zmore mali, a visoko kulturnen slovenski narod. Težka in odgovorna je naloga, določena Orlu za l. 1931., ko bo pred najvišjimi zastopniki naše domovine in pred odposlanci tujih držav reprezentiral slovenski narod. Svesti si te odgovornosti, pojdemo na delo v bodočem poslovnem letu.

Akademije.

S. O. Z. je z Orliško zvezo in pevskim društvom »Ljubljana« priredila dve prav lepo uspeli akademiji, in sicer dne 27. oktobra 1928 v spomin 10-letnice osvobođenja slovenskega naroda in dne 14. julija t. l. v počast posvetitvi škofa dr. Rožmana. Obe akademiji sta dobro uspeli in nastopajoči so želi buren aplavz nabito polne dvorane hotela Union. Zlasti druga akademija je zavaljo svojega

Praga: Jugoslovanska telovadna vrsta na Stadionu.

programa in izvedbe žela največje priznanje in orosila marsikatero oko gledalcev, posebno rojakov slavljence. Obisk obeh akademij pa je pokazal, da je orlovstvo sila, ki uživa splošen ugled, njegove prireditve pa največjo privlačnost.

Letna telovadišča in domovi.

Orlovska telesna vzgoja se izpopolnjuje vidno. Redna telovadba, lahka atletika, plavanje, izboljšavanje telovadnih prostorov, in zlasti skrb za letna telovadišča so razveseljivi pojavi za naše orlovstvo. To je prijeten dokaz, da orlovstvo ne miruje, marveč stremi naprej, teži za zrakom, solncem in vodo, kratko: vse gibanje moderne telesne kulture sprejema z odprtimi rokami, če le odgovarja principom dostojnosti. Agilnosti odbornikov O. P. M. se ima Maribor zahvaliti za letno telovadišče, na katerem bo zavednim in vnetim Mariborčanom mogoče v polni meri razgibati orlovska krila.

Nič manjši ni napredek dosežen v zemljepisnem središču Slovenije — v Celju. Tamošnji Orel ni miroval, dokler si ni zgradil lastnega gnezda — orlovskega doma. Vse priznanje njegovemu neumornemu in vztrajnemu delovanju, hvala in čast zavednim podpornikom in prijateljem orlovstva, zlasti preč. gospodu

profesorju Cestniku, ki ima odlične zasluge za uresničenje velikopoteznega podjetja. Dvignili so Celje na prvo mesto Slovenije, kar se tiče orlovskega doma.

Prapori.

Na lanski prireditvi S. O. Z. v Ljubljani so se lesketali štirje zlati orlovski prapori. Letos se jim je pridružilo sedem novih, tako da šteje S. O. Z. danes enajst novih praporov. Zal traja izgotovitev praporov in pošiljatev iz Prage tako dolgo, da nam ni bilo mogoče ustreči želji še drugih odsekov, ki so si hoteli nabaviti novi prapor. Tudi tu imamo neizpodbiten dokaz, da je orlovstvo mlado in živahno ter si utira pot v narod kot hudournik s planine. Tudi zanimanje za naš umetniško dovršen prapor potrjuje izjavo umetnostnega kritika g. Marolta, izrečeno v slavnostni publikaciji »Slovenci ob desetletju«, ki je izšla ob desetletnici osvoboditve. Njegove besede so: »Naj bo za vzgled Orlovska zveza, ki poveri vsako najmanjše delo priznanemu umetniku.« Tako orlovstvo vrši eminentno kulturno misijo.

Gospodarstvo.

Staro željo predsedstva, spraviti gospodarstvo v stanje, ki odgovarja ugledu orlovstva, smo to leto uresničili, kot je razvidno iz poročila brata blagajnika.

Zadruga D. N. Z. se preskrbuje sama z blagovnim in knjižnim prometom. Zadruga »Stadion« je navezana na dohodke, katere ji preskrbuje celotno orlovstvo in po njem ves slovenski narod. Velike so vsote, ki smo jih porabili za gradnjo orlovskega ponosa, spomenika orlovske zavednosti, Stadiona. Orlovska čast pa zahteva, da stopamo po začrtani poti naprej do končnega cilja. Da tega dosežemo, da bodo orlovske čete s ponosom in samozvestjo vkorakale v stadionsko areno l. 1931., smo napravili

tretjo stadionsko loterijo.

Mirni smo in brez skrbi zaradi uspeha loterije, saj sta nam prejšnji dve pokazali, da Orli uživamo zaupanje v narodu; pokazali pa tudi, da se ves naš narod zaveda, da Orel gradi spomenik slovenski kulturi. Vajeni smo dela, idealnost in požrtvovalnost sta Orlu vodnici, zato odločno na razpečevanje srečk, ki Vam bodo doplane drugi mesec.

Sklep.

Bratje! Skušal sem v glavnih potezah prikazati vam delo, ki smo ga izvršili v preteklem letu. Stremeli smo, kolikor je človeku pač mogoče, članstvu pomagati, podpirati ga tudi v željah, ki direktno niso v zvezi z organizacijo. Koliko smo uspeli, sodite sami. Zvest imamo, da smo po svojih skromnih močeh nekaj doprinesli dobrobiti in ugledu orlovstva. Zato nam je vest mirna.

Ko z današnjim dnem odhajam iz predsedstva S. O. Z., v katerem sem delal nepretrgoma pet let, se Vam, bratje, in vsemu članstvu iskreno zahvaljujem za izkazano zaupanje. Ljubezen do orlovske organizacije in do članstva, elite slovenskega naroda, mi je bila vodnica vsa leta. Z veseljem sem delal v centrali, še z večjim veseljem pa sem zahajal med brate, saj mi je bil vsak stik z njimi razvedrilo in oddih.

Toplo zahvalo izrekam članom predsedstva, O. P. in odborov, s katerimi nas je vezalo pravo orlovsko bratstvo, medsebojno zaupanje in podpiranje. Iskreno se zahvaljujem odbornikom vseh edinic in vsakemu članu, ki je v svojem srečanju gojil željo, koristiti Orlu, dvigniti njegovo številčno in moralno moč.

Eno resnico in zadnjo željo za slovo: Težak je križ, ki ga nosijo člani predsedstva. Mnogo idealizma in samozatajevanja zahteva. Ne obremenjujte jim tega križa, marveč pomagajte jim ga nositi. Verujte, da nismo iskali lastnih koristi, marveč, da nas je vodila skrb in ljubezen do orlovstva in slovenskega naroda, kateremu bodi Orel vzgojitelj, učitelj in voditelj.

Z željo, da bi to bil vsak član, kličem krepki orlovski

Bog živi!

Denar.

(Pripombe k dr. Ušeničnikovi »Socialni ekonomiji« 4. poglavje, vprašanja 248—281.)

O denarju se danes mnogo govori. Vsak ga ceni. Kaj pa je denar, pa prav malokdaj pomislimo. Če hočemo razumeti, kaj je denar, je najbolje, da pogledamo, kako je denar nastal.

Včasih je imelo gospodarstvo povsod po svetu čisto drugo obliko, kot jo ima danes. Ni bilo železnic, ne avtomobilov, ne telefona in brzojava itd. Posamezne družine so bile redko naseljene. Vsak je živel bolj sam zase. Navezan je bil le na to, kar so posamezni člani družine pridobili. Moški so skrbeli za hrano in obleko na ta način, da so hodili na lov. Meso divjačine so uporabljali za hrano, kože pa za obleko. Tudi kar so sicer rabili za življenje, so si sami izgotavljali. Kupovali niso ničesar. To jim pa tudi ni bilo mogoče, ker ni bilo ne trgovin, pa tudi ne trgovcev.

S časom pa se je ta način gospodarstva spremenil. Nekateri so si znali svoje potrebščine lažje in boljše narejati od drugih. Različna bivališča so jim nudila različne dobrine. Tisti, ki so živeli blizu morja, so imeli na razpolago sol; tisti, ki so živeli v zemlji, polni ilovice, so imeli na razpolago glino za izdelovanje posode, drugi zopet so živeli v krajih, polnih kamenja, iz katerega so izdelovali orodje, n. pr. sekire, kladiva itd. Prebivalci vinorodnih krajev so lahko pridelovali vino. Skratka, nekaterim prebivalcem je bilo lažje doseči gotove dobrine kot drugim. Zato so imeli te dobrine večkrat v izobilju. Tudi so bili nekateri ljudje za gotova dela spretnejši. N. pr. eden je znal bolje presti mreže za ribji lov, drugi je umel dobro izdelovati čevlje, tretji zopet obleko itd.

Ako je videl kmet, da dela njegov sosed dobre čevlje, sam pa je imel glino na razpolago za izdelovanje posode, je kmalu prišel na to, da bo on v prvi vrsti izgotavljal posodo, sosed pa čevlje. Kolikor čevljev bo sam potreboval, jih bo dobil od sosedu, temu pa bo za zameno dal glinasto posodo, ki jo je sam napravil.

Kdor je bil dober lovec, si je lahko napravil večjo zalogo kož. Za te kože je lahko pri drugih dobil druge potrebščine, n. pr. orodje, lovsko in poljsko. Pričelo se je blago zamenjavati. Dobrine so se zamenjavale. S tem je večina ljudi pridobila. Tisti, ki so bili dobri lovci, so lahko nakovali divjačino, dobili dovolj mesa zase in še drugim so ga lahko odstopili. Napravili so si tudi lahko zalogo kož. Za te kože pa je dobil vsak vse, kar sicer rabi za življenje.

Kakor hitro pa se je zamenjavanje dobrin pričelo razvijati, so prišle zopet nove težave. Nekdo je n. pr. imel precej ovac. Rad bi dobil tobaka. Zanj bi dal par ovac. Težko pa je dobil človeka, ki bi imel preveč tobaka, pa premalo ovac. Drugi je bil morebiti izboren kovač. Napravil si je več poljskega orodja. Naenkrat mu pogine krava. Rad bi dobil drugo. Kdor bi mu jo dal, temu bi odstopil nekoliko svojega poljskega orodja. Težava je pa bila, dobiti človeka, ki bi rabil toliko orodja, kot je vredna krava. Posamezniki so sicer potrebovali nekaj orodja, toliko pa vendar ne, kolikor je bila krava vredna. Nastale so težave. Kako so jih premagali?

Ljudje so kmalu prišli na to, da se gotove dobrine ne pokvarijo. Te dobrine pa je rabil več ali manj vsak človek. Recimo: kože. Kmet je hotel prodati konja, kupil bi pa rad plug za oranje. Dobil je človeka, ki je želel kupiti konja, imel pa je na razpolago le kože. Napravila sta kupčijo. Dal mu je konja in dobil zanj nekaj kož. Vzel je kože, šel in si poiskal kmeta, ki je imel na razpolago plug. Dotični, ki je plug prodal, kož sicer ni potreboval, vedel pa je, da bo zanje dobil sol, kadar jo bo rabil. Zato je privolil v kupčijo.

Na ta način se je gospodarstvo že bolj razvilo. Razvijalo se je pa še dalje. To vidimo pri več narodih. Ljudje so bili primorani zamenjavati do-

brine. Razvilo se je zamenjavanje že tako zelo, da je bilo n. pr. že stalno določeno, da se dobi za konja toliko kož. Kdor je kaj rabil, si je najprej preskrbel kož s tem, da je kaj prodal. Tako je prejel kože. Ko jih je imel, si je z njimi lahko kupil, kar je ravno potreboval.

Tako je bilo v tem primeru, da so postale kože nekaj pripomoček, da so se razne dobrine lažje zamenjavale. Ta pripomoček pa niso bile povsod le kože. V primorskih krajih so bile to večkrat školjke, drugod ovce, pri Kirgizih konji, pri Perzih ovce. Znano je, da so vprašali Culukaftri Livingstona, ko je prišel prvič k njim, koliko premoženja ima kraljica Viktorija. Vprašali so ga, koliko ima krav, ker le na ta način so mogli preceniti njeno premoženje.

Gospodarstvo pa se je vedno dalje razvijalo. Razvoj je silno pospešila delitev dela. Kdor je delal le kovaška dela, se je v tem delu zelo izuril. Delal je bolje in hitreje. Drugi je imel veselje do čevljarstva. V tem se je tako izuril, da je delal take čevlje, kakršne si je vsakdo želel imeti. Tako so nastale razne obrti. Nastali so krojači, čevljarji, mesarji, peki, zdravniki itd. Prišlo je vedno večkrat do zamenjave dobrin. Posamezni predmeti so dobili kar svojo ceno. Za vsak predmet je bilo določeno, koliko je vreden kož ali drugih stvari, ki so služile za olajšanje zamenjave. Na ta način so n. pr. dobile kože značaj denarja.

Denar je bil torej, kot je še dandanes, le sredstvo, katerega se poslužujemo, da pridemo pri zamenjavi lažje do dobrin, ki so nam potrebne. Posamezne vrste denarja so se pa velikokrat izkazale kot nepraktične. Koža se je pokvarila, školjka ubila, ovca je poginila itd. Prebivalci v krajih, kjer so imeli za denar na razpolago kovine, pa teh težav niso poznali. Dalje jim je olajševalo menjavo to, da so kovino lahko razdelili na več večjih ali manjših delov. Tudi so se kovine lahko spravile. Ni bilo treba tako kot n. pr. za živino, hleva; vsakdo jih je lahko prenašal, stehotal in tudi pokvarile se niso. Zato so narodi vedno pogosteje uporabljali kovine za denar in se je kovina tudi izkazala kot najboljše menjalno sredstvo. Na Kitajskem še ni dolgo tega, ko je trgovec nosil s seboj zlato in tehtnico. Ko je kupil željeno blago, je kar vpričo prodajalca odtehtal dogovorjeno množino zlata in mu jo izročil v zameno za kupljeno blago. V rimskih časih je bil še vedno običaj, da so pri prodajanju udarjali s kovino na tehtnico. S tem so spominjali na starodavni običaj, da je kupec, ko je bila kupčija sklenjena, odtehtal zahtevano množino kovine.

Seveda je bilo to tehtanje združeno s težavami. Tehtnice niso bile zanesljive in tudi tehtanje ni bilo vedno pravilno. Zato je država, ko je prišla do večje moči, sama vnaprej odtehtala gotovo množino kovine, zlata ali pa srebra. Da ni mogel kdo potem od te množine kovine odrezati kak del, je država na obeh straneh vtisnila na denar podobe, navadno podobo kralja ali pa državni grb; na robu denarja, ki je bil navadno okrogel, je pa vtisnila kak napis, ali pa ga nazobčala, tako da je bilo takoj vidno, če je n. pr. kdo od zlatnika odvzel kak kosček.

Zlahtnih kovin je pa več. Znani sta najbolj srebro in zlato. Države so se pričele posluževati predvsem teh dveh kovin in tako imamo v nekaterih državah zlato valuto, v nekaterih pa srebrno. Zadnja desetletja se je pa pridobilo neprimerno več srebra kot zlata. V vsakdanjem življenju pa je tako, da izgubi tista stvar, ki je je več, vedno na ceni. Tako se je zgodilo, da je tudi srebro v ceni napram zlatu padlo. Zato je večina držav, posebno v zadnjih desetletjih, prešla od srebrne na zlato valuto.

Tudi zlato se zadnja desetletja pridobiva v veliko večji množini kot pa prej. Zato se tudi njegova cena izpreminja, vendar ta sprememba ni tako velika, ker človeštvo rabi v zadnjih desetletjih vedno več zlata.

Kako je s papirnatim denarjem?

Papirnat denar vsak izmed nas pozna. Kako tudi ne, ko imamo vsak dan ž njim opraviti. Med vojno smo videli, da je imel sprva papirnat denar svojo vrednost. Ta je pa vedno bolj padala. Zakaj?

Pravilno bi bilo, da bi imela država v svoji shrambi toliko zlata, kolikor papirnatega denarja kroži v državi. Če sem imel v žepu bankovec, sem bil lahko prepričan, da je množina zlata, ki odgovarja bankovcu, založena za ta bankovec v državni shrambi. Dokler je bilo to tudi v resnici tako, je bilo vse v redu. Žal pa tako ni bilo vedno! Večina držav med vojno je rabila denar. Tega ni imela. Naglo si je pomagala iz zadrege. Natisnila je nove bankovce, ne da bi imela za te v svoji shrambi odgovarjajočo množino zlata. To pa se je kruto maščevalo. Vrednost papirnatega denarja je padala vedno bolj in bolj, v nekaterih državah, n. pr. v Nemčiji in Avstriji tako, da je bil papirnat denar skoro brez vsake vrednosti. Včasih pred vojno si je marsikateri mislil: Državi je lahko. Če rabi denar, si ga pa naredi. To pa ni tako, kar je temeljito pokazala vojna in prva leta po vojni.

Kreditni papirji.

Kreditni papirji so ali denarni papirji ali pa vrednostni papirji. Med denarnimi papirji imamo menice, devize in čeke, med vrednostnimi papirji pa državna in občinska posojila ter privatne papirje, med katerimi so najbolj znane delnice (akcije).

Menice.

Kaj je menica, se tudi najlažje razume, če se pogleda, kako so menice nastale.

V prejšnjih časih, ko se je pričela trgovina razvijati, so trgovci hodili iz enega kraja v drugega. N. pr.: trgovec iz Novega mesta je šel v Ljubljano na sejem kupovat živino. Prvotno je moral denar, s katerim je hotel plačati živino, nesti s seboj. To je bilo združeno z velikimi nevarnostmi. Med potjo je prišel trgovec dostikrat v nevarnost, da ga napade ropar in mu odvzame denar. Kako si je pomagal? Vedel je, da je ljubljanski trgovec kupil od novomeškega posestnika vino, ki ga pa še ni plačal. Zato je šel ta trgovec k novomeškemu posestniku in ga prosil, da naj da ljubljanskemu trgovcu z vinom nalog, da mu naj, ko bo prišel kupovat v Ljubljano živino, plača gotovo vsoto denarja. Da bo še bolj umljivo, navedimo primer!

Recimo, da se je imenoval novomeški trgovec Josip Hrovat, ljubljanski trgovec Lovro Kovač in novomeški posestnik Fran Drvar.

Novomeški posestnik Fran Drvar je prodal ljubljanskemu trgovcu Lovru Kovaču vino. Vino je že oddal, denarja pa še ni prejel.

Novomeški posestnik Fran Drvar je dal zato kupcu Josipu Hrovatu, ki je šel v Ljubljano kupovat živino, takole nakazilo na ljubljanskega trgovca z vinom Lovra Kovača: »Čez en teden naj plača Lovro Kovač gosp. Josipu Hrovatu proti temu papirju 100 zlatov.«

Josip Hrovat je vzel to nakazilo s seboj v Ljubljano. Ko je v Ljubljani kupil živino, je šel k trgovcu Lovru Kovaču, mu pokazal listek ter dobil na ta listek izplačan denar. Če bi se mu bila med potjo iz Novega mesta v Ljubljano pripetila nezgoda, da bi bil padel v roke roparjem, bi si roparji s tem listkom ne mogli pomagati, ker je ljubljanski trgovec bržkone poznal novomeškega trgovca Josipa Hrovata ter bi denarja ne izplačal drugemu.

Taki slučaji so se vedno češče ponavljali in iz tega so se počasi razvile menice. Bistvo teh pojavov pa je ostalo isto še danes. Novomeški trgovec je

lahko, še preden je prišel v Ljubljano, odstopil ta papir drugemu trgovcu, ljubljanski trgovcu, ki je šel kupovat v Novo mesto vino, si je pa zopet preskrbel kak tak papir in pričela se je trgovina brez denarja. Medsebojni računi so se na ta način poravnavali. Ta trgovina pa se ni omejila samo na eno državo, temveč se je razširila tudi na inozemstvo. Take menice pa, ki se ne glase na domačo valuto, torej pri nas n. pr. menice, ki glase na lire ali marke, se imenujejo devize.

Čeki.

V zadnjih stoletjih se je posebno razvil čekovni promet. Razvil se je podobno, kot so se razvile menice. Dva trgovca n. pr. sta imela pri istem denarnem zavodu naložen svoj denar. Ako je potem prvi trgovec od drugega kupil blago, mu ni bilo treba plačati tega blaga v gotovini. Dal je drugemu trgovcu pismen nalog na dotični denarni zavod, pri katerem je imel naložen svoj denar, naj ta plača drugemu trgovcu gotov znesek. Poglejmo primer!

Lovro Kovač ima pri Ljubljanski hranilnici vloženih 10.000 dinarjev. Če hoče plačati Francu Drvarju 2000 dinarjev, mu ne bo tega zneska nesel osebno ali pa poslal po pošti, temveč mu bo izročil listek. S tem listkom se bo Franc Drvar zglašil v Ljubljanski hranilnici in ta mu bo izplačala zahtevanih 2000 dinarjev. Tak listek imenujemo ček. Mogoče je pa, da ima tudi ljubljanski trgovec Franc Drvar svoj denar naložen pri ravno tej hranilnici. V tem primeru hranilnica Drvarju sploh ne bo izplačala 2000 dinarjev, temveč bo pripisala teh 2000 dinarjev Drvarjevi vlogi in se bo ta vloga tako za 2000 dinarjev povečala. S tem je doseženo, da ni treba denarja v gotovini šteti. Izključena je nevarnost, da bi se eden ali drugi uštel pri štetju denarju, izključena je pa tudi nevarnost, da bi prejel eden ali drugi ponarejene bankovce. Iz vseh teh razlogov se trgovci radi poslužujejo čekov, pri čemer imajo še to ugodnost, da kasneje prav lahko dokažejo, koliko in kdaj je bilo za nje izplačano.

Vrednostni papirji.

Če država rabi denar, doseže to večkrat na ta način, da razpiše državno posojilo. Države si izgotove pole papirja, na katerih je napisano, da je lastnik takega papirja posodil državi n. pr. 100 dinarjev. Nato država javno pozove svoje prebivalce, naj kupujejo te papirje. Kdor ima denar, kupi pri državni blagajni en ali več takih papirjev. Država pride na ta način do denarja, prebivalci pa plodonosno nalože svoje prihranke. Da pa privabi država prebivalce, da v večji meri kupujejo te papirje, obljubi dostikrat, da bo vsako leto izžrebala izmed teh papirjev enega ali več. Kdor bo izžreban, dobi večji dobiček. Vsak upa, da bo dobil dobiček; če bi pa tudi ne bil med tistimi srečnimi, se mu pa njegov denar itak obrestuje in končno v celoti izplača. Država namreč vsako leto odkupi nekaj papirjev in na ta način vsak upa, da bo prej ali slej prišel do plačila vloženega denarja. Če pa že poprej nujno rabi denar, mu je pa mogoče tak papir prodati drugemu, ki tudi želi svoj denar plodonosno naložiti.

Na podoben način delajo tudi občine ter pridejo tako do denarja.

Delnice.

V novejšem času se dostikrat bere po časopisih o akcijah ali delnicah. Kaj je to? Najlažje zopet vidimo na primeru.

V mestu je trgovec, ki ima dobro idočo trgovino. Trgovec hoče svojo trgovino povečati, nima pa dovolj denarja za to. Zato sklene ustanoviti delniško družbo. N. pr. rabi denarja za trgovino 1.000.000 dinarjev. Ta milijon razdeli na 10.000 deležev ali delnic. Vsaka delnica se glasi na 100 dinarjev. Te delnice potem proda in kdor kupi delnico, je udeležen na trgovini. Če bo trgovina dobro uspevala, bo prejel tudi del dobička, ki odpade na posamezno delnico. Ta del čistega dobička se imenuje dividenda. Trgovec bo seveda večje število delnic

obdržal zase, druge pa bo prodal drugim trgovcem ali pa onim, ki imajo na razpolago denar ter so pripravljeni vložiti ga v trgovino. Tako nastane delniška družba. Vsakdo, ki vloži denar, pa dobi tudi en ali več papirjev, ki se imenujejo delnice ali akcije.

Tudi delnica se lahko proda, če lastnik delnice hoče priti do denarja. Cena delnicam se ravna po uspehih, ki jih doseže dotično podjetje. Če uspeva podjetje dobro, imajo delnice višjo ceno, če uspeva pa slabo, pade tudi cena delnicam.

Po svetu okrog.

Balkanska olimpijada. Od 27. do 29. septembra so se vršile v starem atenskem stadionu balkanske olimpijske igre. Udeležile so se jih: Jugoslavija, Rumunija, Grčija in Bolgarija. Bali smo se že, da se je naši atleti ne bodo udeležili, ker niso dobili potrebne podpore. Končno se je le posrečilo, da je Jugoslovanski lahkoatletski savez dobil denar. Uspeh olimpijade je sledeči: zmagali so Grki, drugo mesto imajo Rumuni, tretje Jugoslovani in četrto Bolgari. Če pomislimo, da je naš sport čisto na lastnih nogah, smo z uspehom lahko zadovoljni.

571 km na uro! Na Angleškem so dosegli ob priliki letalskih tekem za Schneiderjev pokal neverjetno brzino 571 km na uro.

Koliko so stale lanske olimpijske igre? Vseh stroškov je bilo 3,332.581 holandskih goldinarjev, dohodkov pa le 1,287.073 goldinarjev. Vidimo, da je izguba ogromna. Amsterdam pa ima za to najlepši stadion na svetu.

Sport na ruskih univerzah. Od letos naprej bo sport na vseh ruskih visokih šolah obvezen. In sicer dve do tri ure tedensko. Poleg tega pa so vpeljali na pedagoških in na medicinskih oddelkih posebne seminarje za študij telesne kulture.

Svetovni kongres za telesno kulturo. Predsedstvo svetovne zveze krščanskih mladeniških društev je sklenilo, da priredi l. 1930. na telovadnici visoki šoli v Berlinu svetovni kongres. Le-ta se bo bavil z vprašanjem telesne kulture — s stališča krščanskega svetovnega nazora.

Državno organiziranje sporta na Francoskem. Novi sportni minister Pathé je sporočil časnikarjem načrt za telesno vzgojo mladine od 14. do 18. leta. V vsaki občini se bo ustanovil državni odbor za telesne vaje. Obstojal bo iz treh članov: iz zastopnika občine, učiteljskega odbora in zdravnikov.

Ta odbor bo moral poskrbeti za telovadišča in za smotreno telesno vzgojo izvenšolske mladine.

Svojevrsna nogometna tekma. V neki jetnišnici pri Monakovem so igrali pred kratkim nogometno tekmo. V prvem moštvi so bili kaznjenci, ki imajo dvajsetletno ječo, v drugem pa oni, ki imajo petletno ječo. Zmagali so prvi.

Lahkoatletske tekme v Ljubljani. Dne 7. in 8. septembra so se vršile na »Stadionu« lahkoatletske tekme ljubljanskega okrožja. Tekem so se udeležili odseki sv. Peter, Šiška in Trnovo; tekmovalo je 20 članov v devetih panogah lahke atletike. Prvenstvo okrožja je odnesel odsek sv. Peter s 57 točkami, sledita Trnovo s 33 in Šiška z 22 točkami. Rezultati tekem veljajo obenem za rekorde ljubljanskega okrožja. Dosežene so bile sledeče mere: 100 m 12,2; 400 m 61,4; švedska štafeta (400 — 300 — 200 — 100) 2:36; skok v višino 158 cm; v daljavo 539 cm; ob palici 268 cm; suvanje krogle 11,12 m; met diska 34,12 m; met kopja 29,45 m; hoja na 3 km 18:28. — Nekateri rezultati so zelo dobri; pri tehkih je treba upoštevati slab teren. Razveseljivo je, da povprečna mera prvih treh ne zaostaja mnogo za najboljšim rezultatom. Pri krogli n. pr. znaša 10,70 m, pri disku 31,50 m, pri skoku v višino 157 cm, pri skoku s palico 265 cm, pri teku na 100 m pa 12,6. Vse to kaže, da bo prihodnje leto hud boj za prva mesta in da postavljenim rekordom ne bo usojeno dolgo življenje. — Želeti bi bilo, da podobne tekme organizirajo tudi druga okrožja, posebno, kjer je zanimanje za lahko atletiko veliko. Leta 1931. morajo napraviti naši lahkoatleti kaj več, kot samo častno zastopati; če bomo vztrajno trenirali, dosežemo lahko tudi prvo mesto v lahki atletiki in ne samo v orodni telovadbi.

Iz kraja v kraj

Zagorje ob Savi.

Po dolgem času se naš odsek zopet oglašava v »Mladostic«. Pa v tem času nismo spali, kakor bi lahko kdo mislil. Imeli smo 30. junija lastno prireditev s proslavo 20 letnice obstoja našega odseka. Tudi na okrožni pri-

reditvi na Ježici smo bili in nastopili, obiskali smo s praporom slavnost razviti prapora v Šmartnem pri Litiji. Pa nas bo kdo prijel, da se samo z zunanjimi nastopi in paradami hvalimo. Toda mi smo na tekmah v ljubljanskem okoliškem okrožju odnesli

2. mesto in malo diplomu. To je zopet iz notranjega dela. Tudi letos smo že izvršili septembrski volilni občni zbor in začeli s fantovskimi večeri, katerih se vsi člani z malo izjemo pridno udeležujejo. Tudi telovadbo bi gojili radi, žal, da je naša dvorana za večji razmah telovadbe premajhna, na stadionu pa postaja že kar mrzlo. Pa bo že šlo. Tudi žalost je zadela naš odsek, pač dež za solncem mora priti. Dne 15. sept. t. l. je v Goliču pri Konjicah preminul naš dolgoletni častni član, prečastiti gospod Gotard Rott. Pogreba smo se udeležili po deputaciji s praporom. Naj blagi gospod uživa plačilo za vse, kar nam je kot župnik dobrega storil. Morda se v kratkem zopet oglasimo. — Bog živi!

R. H.

Slivnica pri Celju.

Ker vedno čitamo v rubriki »Iz kraja v kraj« vesela poročila o delovanju posameznih odsekov, sem se ojunal tudi jaz in hočem bratom širom domovine podati kratko sliko o našem orlovskem delu. Naravnost občudovanja vredno je, kako se je pogumni ptič Orel lani meseca oktobra vgnezdil v našo dotlej še popolnoma spečo Slivnico. Pri snovanju odseka smo imeli velike težave in nasprotovanja vseprek. Toda nekaj pogumnih fantov je zastavilo vse svoje mlade sile in šlo je; začetek je bil storjen, največje težave premagane. — Redno poslovanje v našem odseku se je pričelo letos v januarju, ko smo dobili poziv na okrožno tekme. Od tedaj smo imeli redno telovadbo in fantovske sestanke. Nekam plaho smo odhajali dne 28. aprila prvičkrat na tekme, pri katerih se je »udarilo« kar 15 odsekov. Nazaj pa smo zmagovalno korakali, saj smo odnesli malo diplomu z 209 točkami ter si s tem med 15 odseki priborili sedmo mesto. — Nato smo se začeli takoj pripravljati za okrožno prireditev v Trbovljah in za našo domačo prireditev v oktobru za obletnico ustanovitve odseka. — Otežkočeno je seveda naše delo, ker nimamo ne dvorane, ne telovadnice, ne zadosti orodja. Vse sestanke in vaje imamo v preprosti kmečki hiši. Blagor odsekom, ki imajo lastne prostore in dvorane! Najbolj potrebnega orodja smo si že nakupili in upamo, da bo vedno boljše, ker z odsekovnim denarjem znamo dobro varčevati. Kadar se udeležimo katerekoli prireditve, sežemo vsak v svoj žep in se zraven ravnamo po pravilu: kamor gre eden, gredo vsi. — Bratje, v naših sreih plamti poguma ogenj in naša prsa diči lepi orlovski znak. Taki hočemo vedno ostati in skrbeti, da bo naš odsek rasel in se vestransko razvijal v veselje vse orlovske družine. Bog živi! Br. F. Voga, načelnik.

Sv. Križ pri Rogški Slatini.

Že v eni prejšnjih številkih »Mladosti« sem poročal, da povečujemo društveni dom; sedaj imamo že gotovega na znotraj, le na zunanaj bo še trkal na dobra srca, da bi se ga usmili. Blagoslovili so ga nam presvetli g. škof Tomažič 22. sept. t. l. Upam, da

njegovih besed, tako v cerkvi kakor pri blagoslovitvi ne bomo nikdar pozabili. Res pravega Orla, čistega mladega se čutijo med brati Orli. Popoldne istega dne nas je pa razveselil s pevskim koncertom gospod Gasparič s svojim pevskim zborom »Maribor«. Gasparič je bil, kakor sem že poročal, povojni oživitelj našega odseka. Da bi bili priredili kakšno telovadno prireditev, nam je pač bilo nemogoče radi skrbi in dela. Največ skrbi in truda za Dom je pač imel č. g. kaplan Lojze Drvodel, katerega ne bomo pozabili nikdar in mu bomo zmeraj hvaležni. Postavil si je res lep spomenik za svoje delo. Njemu sledi g. Martin Mavrič, zdraviliški polir, ki je zastoj napravil načrt in nadziral delo, poleg tega pa se je udeležil še kuluka. Tretji sledi br. Lajko, naš načelnik, ki ni manjkal pri kuluku in storil največ z vožnjo materiala. In bratje Orli so se isto izkazali s kulukom s praviim navdušenjem; to vam je bilo veselje gledati, čež dan delati doma, zvečer pa za Dom delati kuluk pri luči do 11., še do 12. ure. In gospoda kaplana Drvodel in Suncič, kako sta z veseljem delala zraven fantov in kako jima pristojna kramp, lopafa in kolečka, res vzor proletarca v osebi duhovnika. O da bi se uresničile besede g. Hrastelja, ki nam je govoril ob blagoslovitvi na novem odru, daje to nov vrelec za Rogško Slatino, za svetokriško nadžupnijo. Vrelec, iz katerega bodo izvirali vrli možje, dobri očetje, vrle žene, dobre matere, da bo to res, moramo mi bratje Orli in sestre Orlice iti z vso vnemo in energijo na delo, da se bo naše delo uresničilo, nam pomagaj Bog. In Bog nam bo pomagal, če bomo verni njegovi otroci. Na delo za Orla, ker to narod naš in Bog želi. — Bog živi!

Vostner Leopold.

Reteče na Sorškem polju.

Naj se tudi naš mali odsek enkrat oglasi v »Mladosti«, da ne bodo mislili drugi odseki, da pri nas orlovstva ne poznamo. Akoravno se od nas tako malo piše, kljub temu vseeno še precej dobro delamo. Imamo redno vsak torek sestanke, kjer nam g. predsednik razlaga socialna vprašanja, tajnik bere došle dopise, potem še telovadimo in nazadnje sledi še prosti razgovor in petje. Tako so nam sestanki v pouk in razvedrilo in le prehitro pride čas, da se moramo raziti. Na okrožnih tekmah smo se še vselej dobro odrezali, enkrat smo odnesli še celo malo diplomu, tudi v bodoče se bomo še trudili in delali, da tako vsako leto bolj napredujemo v orlovskih idealih. Tudi po svetu dosti radi hodimo. Tako sta šla dva brata lani v Maribor, nekaj jih je šlo v Ljubljano in letos sta dva šla tudi v Prago. Dne 8. septembra smo priredili igro »Garcia Moreno«, ki pa je vsled mnogih drugih prireditvev bolj slabo bila obiskana. — Imamo lep in prostoren društveni dom, v njem zburujemo in v njem dobivamo vse moči in sile, ki jih Orel potrebuje. Vidite, dragi bratje, taki smo in še boljši hočemo postati.

Zato se hočemo pa še truditi in delati, biti potrpežljivi in vztrajni, da tako čim več uspehov dosežemo. Predvsem pa moramo moliti in prositi Boga, da nas spremlja in blagoslavlja pri vsem našem delu, da bi

tako tudi iz naših vrst vzrastle pravi kremeniti krščanski moške, ki bodo delali v korist sebi, bližnjemu in celemu narodu. Naj prejmejo vsi odseki širom domovine naš bratski pozdrav — Bog živi!

Urednikov radio

Br. F. V., Slivnica pri Celju. Vsak napredek nekaj stane. Čim večje so težave, tem lepši so uspehi. To že sam pritrdiš, ko opisuješ dosedanje uspehe Vašega dela. Zato se težav tudi zanaprej nič ne bojte. Kot zgled vsem odsekem naj bo Vaša radodarnost v društvene svrhe in pa Vaša edinost. — Bog živi!

Br. Vostner L. Tvoj spis o društvenih domovih mi je všeč, zato ga bom prihodnjič objavil. Je čisto prav, da si včasih v spomin pokličemo resnico o veliki važnosti naših prosvetnih domov za uspešno delovanje organizacije. Ker se društva te važnosti zavedajo, zato se pa ne strašijo še tako velikih žrtev, samo da pridejo do lastnega doma. Kakor je za družinsko življenje najhujše zlo stanovanjska beda, tako tudi dru-

švo brez lastnega doma ne more vsestransko uspešno delovati. Pri tej priliki bi vsem bračim priporočal, da pomagata graditi društveni dom odseku Krog v Slovenski Krajini, ki bo važen čuvar naše organizacije na severovzhodni državni meji.

Br. Fr. Grdodolnik, Zdunja. Daleč od doma, zvest v svoji odgovorni službi, si ostal tudi zvest orlovskim načelom. Veseli me, da se Ti je »Mladost« tako priljubila, da jo vedno čitaš. Če Ti čas dopušča, oglasi se s kakim dopisom za »Mladost«. Bog Te živi in zdravega ohrani!

Br. Joža z Gorenjske. Če morebiti želiš, da Ti vrnem oni dopis, o katerem sva govorila na obnem zboru S. O. Z. v Ljubljani, mi sporoči, pa Ti ga bom o priliki poslal.

To in ono

Nove knjige.

Fran Zwitter, Starejša kranjska mesta in meščanstvo. — Inauguralna disertacija. Ljubljana 1929. (Str. 76.) Izdala Leonova družba. Založila Nova založba v Ljubljani. Cena Din 28, po pošti Din 29.50. Pisatelj je knjigo predložil filozofski fakulteti v Ljubljani za dosego doktorske časti in fakultetski svet jo je 26. aprila 1929 sprejel. Pisatelj najprej poroča o virih za starejšo zgodovino kranjskih mest (kostanjeviško-novomeško mestno pravo; privilegijske knjige in mestni arhivi; ustno običajno pravo v sodstvu; viri urbarjalnega značaja). Nato slede tri poglavja: 1. Postanek mest in meščanstva (str. 7—26). 2. Mestni gospod in razvoj mestne avtonomije, imunitete in svobodne hiše (str. 27 do 47). 3. Gospodarski položaj mest (str. 48 do 67). V prilogah str. (68—76) je priobčenih 11 doslej še neobjavljenih listin. Mladi zgodovinar se s svojo marljivo študijo, v kateri osvetljuje postanek naših mest in pravne,

socialne in gospodarske razmere v njih v srednjem veku in na začetku novega, zelo ugodno uvaža in javnost. Knjiga je pisana temeljito znanstveno in je za znanje naše domače zgodovine velike važnosti. Bratom Orlom knjigo priporočamo za knjižnico; pri fantovskih sestankih naj bi jo skupno čitali, težje oddelke razlagali in se tako seznanjali z življenjem naših prednikov po naših mestih.

Franjo Kolenc: A njega ni... Povest iz svetovne zgodovine. Maribor 1929. (Str. 144.) Samozaložba. Povest iz svetovne vojne nam je napisal mladi pisatelj. Tista leta vojne, leta trpljenja in žrtev, iz katerih nam je vzklija svoboda, so nam še tako živo pred očmi, tako jih še čutimo v svojih dušah, da nam kar dobro dé, ko dobimo pred oči take vrste povest, ki vsa doživetja onih let v nas obnovi. Dejanje je napeto, jezik lep in uglašen, skratka povest je fantovska; zato jo bodo predvsem fantje radi brali.

Vsebinska 10. številke: Napoleon reče: »Ilirija vstan.« — Prosveta in vzgoja: A. Komar: Fantiči. — Dr. Fr. Jaklič: Po mnogih zmotah in zablodah. — Golobič L.: Grozdi. — Fr. Neubauer: Fantov kes. — Carantanus: Na svoji zemlji — svoj gospod. — Fr. Strah: Med brati Čehi. — Organizacija: Poročilo predsednika br. prof. Ovseneka. — Denar. — Po svetlo okrog. — Iz kraja v kraj: Zagorje ob Savi. — Slivnica pri Celju. — Sv. Križ pri Rogaški Slatini. — Reteče na Sorškem polju. — Urednikov radio. — To in ono: Nove knjige. — Slike: Slovenski Orli v Olomucu. — Svetovna razstava v Pragi. — Praga: Jugoslovanska telovadna vrsta na Stadionu.

Opalograph original z zaščitno

znamko in orig. potrebščinami

Jamčim za brezhibno delovanje!
Vse potrebščine in nadomestne dele
vedno na zalogi

LUD. BARAGA

Ljubljana, Selenburgova 6

Specialna mehanična popravilnica

Telefon štev. 2980

Šolske zvezke

raznovidne

poslovne knjige itd.

dobavlja p. n. trgovinam
najceneje

Knjigoveznica K. T. D.

v Ljubljani

Kopitarjeva ulica št. 6/II

JUGOSLOVANSKA

TISKARNA

LJUBLJANA

KLISARNA
LITOGRAFIJA
OFFSETTISK
BAKROTISK
SVETLOTISK

Prodajalna K. T. D.

H. Ničman v Ljubljani

priporoča

svojo veliko zalogo šolskih in
pisarniških potrebščin. Opozarja
tudi na krasne molitvenike in
vse potrebščine Marijinih družb

Vzajemna posojilnica

v Ljubljani, r. z. z o. z.

na Miklošičevi c. poleg hotela „Union“

obrestuje

hranilne vloge najugodnejše

Varnost nudijo lastna palača, nad po-
lovica delnic hotela „UNION“, hiše
in zemljišča. — Krediti v tekočem
računu. — Posojila proti poroštvu.
vknjižbi na posestva itd. — Denar se
naloži lahko tudi po pošt. položnicah.

MLADOST

glasilo Slovenske orlovske zveze v Ljubljani, izhaja
17. v mesecu. Urejuje dr. Gregor Žerjav Vodnikov trg 4.
List izdaja konzorciј „Mladosti“ (dr. Joža Basaj, Ljubljana, Dunajska cesta 88). Tiska
Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (K. Čeč) — Upraviništvo je v Ljubljani, Ljudski
dom (pisarna Društvene nabavne zadruga). — Uredništvo je v Ljubljani, Ljudski dom
(Slov. ori. zveza). — Naroča se: Upraviništvo „Mladosti“, Ljubljana, Ljudski dom. —
Naročnina: Za redne člane in starešine brezplačno za vse druge Din 30.— letno;
posamezna številka Din 2:50. Za naročnike izven Jugoslavije po dogovoru.

USTANOVLJENA LETA 1889

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

GRADSKA ŠTEDIONICA

LJUBLJANA
PREŠERNOVA ULICA

Telefon št. 2016

Poštni ček 10.533

Stanje vloženega denarja
nad 360 milijonov dinarjev

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. — Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter vso davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar. Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.